

	<p>گزارش چکیده پایان نامه / رساله فارسی و انگلیسی</p>					 دانشگاه خوارزمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی
تاریخ دفاع: ۱۴۰۱/۰۶/۳۱		مقطع تحصیلی: دکتری		رشته تحصیلی: فقه حقوق جزا		نام و نام خانوادگی دانشجو: محبوبه حسن زاده لیلاکوهی
دکتر مجید قورچی بیگی دکتر سید ابوالقاسم نقیبی دکتر سودابه رضوانی		نام استاد/ اساتید داور		نام استاد مشاور: دکتر غلامحسین الهام		نام استاد راهنما: دکتر امیر وطنی
مبانی، مفهوم و حدود کیفر حبس تعزیری: سیر تطور حقوق ایران و رویکرد فقهی						عنوان پایان نامه / ساله:
<p>در نظام حقوق کیفری ایران، مجازات زندان فراز و نشیب‌های زیادی را پشت سر گذاشته و در حال حاضر مجازات بخش عظیمی از جرایم را به خود اختصاص داده است در حالی که حدود استفاده از این کیفر همواره مورد اختلاف بوده است. برخی آن را به عنوان یک مجازات تعزیری رایج، قابل اجرا در مورد اکثر جرایم دانسته و برخی جواز به‌کارگیری آن را محدود به جرایمی خاص می‌دانند. حال این سوال قابل طرح است که منشأ این اختلاف چیست و شارع استفاده از کیفر زندان را در چه مواردی تجویز نموده است؟ ابتدا باید دریافت در متون فقه کیفری چه واژه‌ای معادل زندان به کار رفته است؟ «حبس» که در منابع حقوقی معادل «زندان» قرار داده شده در روایات و منابع فقهی نیز در معنای «زندان» به کار رفته یا مقصود از آن معنای عام محدودسازی است بدون آن که ویژگی‌های مکان حبس در آن موضوعیت داشته باشد؟ مسئله اصلی که این پژوهش در پی پاسخ‌دهی به آن است ماهیت‌شناسی حبس و تعیین حدود و شرایط جواز کیفر زندان است. به دیگر سخن پرسمان محوری این پژوهش این امر است که آیا در تعیین حدود مشروعیت کیفر زندان و شرایط آن می‌توان به ادله‌ای استناد نمود که متضمن واژه حبس می‌باشند یا این که باید بین دو واژه حبس و سجن که پرکاربردترین واژگان در معنای زندان هستند قائل به تفکیک شد؟ بدیهی است در صورت قائل شدن به تفکیک، قلمرو مشروعیت اعمال کیفر زندان و شرایط جواز آن تغییر خواهد کرد و به دنبال آن قوانین کیفری در جهت کم کردن کیفر زندان از سیستم جزایی کشور و ضابطه‌مند کردن آن نیاز به تغییر خواهد داشت. از این‌رو ضرورت دارد ابتدا مفهوم واژگانی که معادل زندان دانسته شده‌اند، مورد بازپژوهی قرار گیرد و تاثیر آن در تعیین قلمرو اعمال کیفر زندان و شرایط جواز آن تبیین گردد. بنابراین مسئله این پژوهش عبارت است از بازنگری در معنای حبس، ارزیابی قلمرو جواز کیفر زندان و سرانجام تبیین ضوابط لازم در به‌کارگیری کیفر زندان.</p>						بیان مسئله:

این پژوهش، پژوهشی تحلیلی-توصیفی است که گردآوری اطلاعات در آن با استفاده از شیوه کتابخانه‌ای انجام خواهد شد. در این روش ابتدا منابع مکتوب موجود در حوزه پژوهش، گردآوری شده و در نهایت با تقسیم‌بندی مباحث مختلف و دیدگاه اندیشمندان اسلامی بر حسب سؤالات و فرضیه‌های پژوهش در حوزه حبس به تبیینی دقیق از مسئله دست می‌یابد.

سؤال و فرضیه
تحقیق:

الف. پرسش‌های اصلی

۱- از نقطه نظر فقهی کیفر زندان در چه گستره‌ای از جرایم تجویز شده است؟

۲- قانونگذار جمهوری اسلامی، کیفر زندان را در چه محدوده‌ای از جرایم پیش‌بینی نموده است؟

ب. پرسش‌های فرعی

۱- واژه حبس از منظر اصطلاحی - در نصوص شرعی- به چه معنا یا معنایی به کار رفته است؟

۲- چه ضوابطی می‌توان در نظر گرفت که در جهت کاهش قلمرو کیفر زندان از سیستم جزایی کشور تاثیرگذار باشد؟

۴. فرضیه‌های تحقیق

۱- در منابع فقهی سجن یا زندان در موارد محدود در حدود و تعزیرات تجویز شده اما این بدان معنا نیست که در خصوص اعمال کیفر زندان تنها باید به همان موارد منصوص بسنده کرد بلکه در تعزیرات بر اساس قاعده «التعزیر بما یراه الحاکم من المصلحه» این اختیار به حاکم داده شده است که با رعایت ضوابط خاص نظیر «شدت جرم»، «حمایت از عموم» و «حالت خطرناک مجرم» از آن استفاده نماید.

۲- قانونگذار جمهوری اسلامی کیفر زندان را در اکثر موارد در برابر ارتکاب جرایم تعزیری پیش‌بینی نموده و در مورد میزان آن ضابطه خاصی ندارد و از این جهت دچار بحران تئوریک است.

پاسخ فرضیه‌ای به پرسش‌های فرعی از قرار ذیل است:

۱- واژه حبس در منابع فقهی به همان معنای لغوی یعنی مطلق منع، محدود و محصور کردن به کار رفته بدون آن که خصوصیات مکان حبس در آن مدخلیت داشته باشد.

۲- به نظر می‌رسد در راستای کاهش کیفر زندان باید ضابطه شدت جرم، حمایت از عموم و امنیت جامعه و حالت خطرناک مجرم مدنظر قرار گیرد.

روند پژوهش:

این پژوهش مشتمل بر یک مقدمه، سه فصل و یک نتیجه است. در این پژوهش پس از طرح مقدمات لازم برای ورود به بحث، در فصل نخست به تعریف واژگان و تبیین مفاهیم بنیادین پژوهش پرداخته شده است خصوصاً این مساله که چه واژه‌ای در ادله به معنای زندان مصطلح می‌باشد؟ همچنین تاریخچه‌ای از کیفر زندان در این فصل بیان شده است. در فصل دوم «رویکرد اسلام به زندان» مورد بررسی قرار گرفته تا مشخص گردد که آیا بر اساس ادله وارده، زندان به معنای رایج امروزی از مشروعیت برخوردار است یا خیر؟ و پس از آن محدوده استفاده از کیفر زندان مورد ارزیابی قرار گرفته تا جایگاه کیفر زندان در نظام حقوقی اسلام و حدود استفاده از آن در این نظام مشخص گردد. این که آیا ادله بر به‌کارگیری کیفر زندان به عنوان مجازات تعزیری برای هر جرمی دلالت دارد یا جواز استفاده از آن را محدود به مواردی خاص نموده است؟ در فصل سوم «کیفر زندان در نظام حقوقی ایران» مورد بررسی قرار گرفته تا ضمن مشخص شدن جایگاه کیفر زندان در این نظام، معلوم گردد که آیا نظام حقوقی ایران در این زمینه با شریعت هماهنگ است یا از آن فاصله گرفته است؟ و در پایان نیز ضمن نتیجه‌گیری، پیشنهادهایی برای اعمال نتایج تحقیق در حقوق کیفری ایران و اصلاح قوانین کیفری ارائه خواهد شد.

مهمترین یافته ها :

۱- بازپژوهی معنای حبس.

۲- تعیین گستره تجویز کیفر زندان در نظام حقوقی اسلام.

۳- اثبات نفی اصالت کیفر زندان به عنوان مجازات تعزیری.

۴- شناسایی ضوابط موثر در راستای کاهش کیفر زندان در نظام حقوق کیفری ایران.

تائید استاد راهنما

امیر وطنی
۱۸/۱/۴۰۲